

Nr 78.

Ankom till riksdagens kansli den 2 juni 1924 kl. 3 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående provisoriskt lönetillägg åt vissa professorer m. fl., tillhörande under nionde huvudtiteln uppförda verk och myndigheter jämte i ämnet väckta motioner.

(1:a avd.)

I den till riksdagen den 2 januari 1924 avlätna propositionen angående statsverkets tillstånd och behov har Kungl. Maj:t under nionde huvudtiteln (punkt 156) föreslagit riksdagen att i avbidan på den proposition i ämnet, som kunde varda riksdagen förelagd, för beredande av tillfällig löneförbättring för viss personal inom den civila statsförvaltningen beräkna för budgetåret 1924—1925 under nionde huvudtiteln ett belopp av 204,000 kronor.

I sistnämnda belopp beräknades ingå *dels* en summa av 169,000 kronor, avseende den tillfälliga löneförbättring, som under en följd av år utgått till sådana under jordbruksdepartementet lydande befattningshavare, vilka icke kommit i åtnjutande av ny, definitiv lönereglering, däribland jämväl de med professorerna vid universiteten i lönehänseende jämställda befattningshavare vid vissa till jordbruksdepartementet hörande högskolor och andra vetenskapliga institutioner, *dels ock* ett belopp av 35,000 kronor, avseende beredande åt sistnämnda befattningshavare av ett provisoriskt lönetillägg utöver ovanberörda tillfälliga löneförbättring.

Sedermåra har Kungl. Maj:t i en till riksdagen den 29 februari 1924, avlåten, till jordbruksutskottet hänvisad proposition, nr 133, under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för samma dag, föreslagit riksdagen

dels medgiva, att för tiden 1 juli 1924—30 juni 1925 må, utöver tillfällig löneförbättring, utgå ett provisoriskt lönetillägg, för år räknat,

till avdelningsföreståndare vid centralanstalten för försöksväsendet på jordbruksområdet, professor vid skogshögskolan, avdelningsföreståndare vid statens skogsforsöksanstalt, professor vid veterinärhögskolan, föreståndaren för statens veterinärbakteriologiska anstalt ävensom till lantbruksakademiens sekreterare med 900 kronor, därest vederbörande äger intill tio sådana tjänstår, som berättiga till åtnjutande av ålderstillägg, samt med 1,800 kronor, därest vederbörande äger tio eller flera dylika tjänstår,

till professor vid lantbruks- och mejeriinstitutet vid Alnarp och vid lantbruksinstitutet vid Ultuna, med 282 kronor till dylik befattningshavare vid

institutet vid Alnarp och 504 kronor till dylik befattningshavare vid institutet vid Ultuna,

till överassistent vid centralanstalten för försöksväsendet på jordbruksområdet med 660 kronor,

till laborator vid centralanstalten för försöksväsendet på jordbruksområdet samt läraren i hovbeslag m. m. vid veterinärhögskolan med 900 kronor,

skolande av ifrågavarande provisoriska lönetillägg två tredjedelar anses motsvara lön och en tredjedel tjänstgöringspenningar och i tillämpliga delar gälla de bestämmelser, som må komma att utfärdas i fråga om tillfällig löneförbättring för budgetåret 1924—1925 åt viss personal inom den civila statsförvaltningen;

dels ock för nu angivna ändamål för budgetåret 1924—1925 under nionde huvudtiteln anvisa ett extra förslagsanslag av 42,000 kronor.

Beträffande utredning i ärendet hänvisas till berörda statsrådsprotokoll.

I detta sammanhang har utskottet till behandling förehåft följande inom riksdagen väckta, till jordbruksutskottet hänvisade motioner, nämligen:

1) nr 268 i första kammaren av herr *Heyman*, likalydande med nr 422 i andra kammaren av herr *Jönsson* i Revinge, vari hemställts, att laboratorerna vid veterinärhögskolan N. O. Engfeldt och C. E. G. Forssell skola utöver de förmåner de nu åtnjuta erhålla vardera ett personligt provisoriskt arvodestillägg av 900 kronor, och att för angivna ändamål för budgetåret 1924—1925 under nionde huvudtiteln anvisas ett extra förslagsanslag av 1,800 kronor;

2) nr 271 i första kammaren av herr *Hammar skjöld*, vari hemställts, att riksdagen måtte besluta, att med tillämpning i övrigt av vad i propositionen nr 133 föreslås till professor vid lantbruks- och mejeriinstitutet vid Alnarp och vid lantbruksinstitutet vid Ultuna må, därest han äger minst tio sådana tjänstar, som berättiga till åtnjutande av ålderstillägg utgå med 400 kronor, för år räknat, förhöjt provisoriskt lönetillägg, samt att i anledning härav det i propositionen äskade förslagsanslaget höjes med 6,000 kronor; samt

3) nr 439 i andra kammaren av herr *Kinmanson*, vari hemställts, dels att riksdagen ville besluta, att till var och en av de tre lektorerne vid skogshögskolan under budgetåret 1924—1925 måtte, utöver den tillfälliga löneförbättringen, utgå ett provisoriskt lönetillägg av 900 kronor, dels ock att för nu angivna ändamål för budgetåret 1924—1925 under nionde huvudtiteln anvisas ett extra förslagsanslag av 2,700 kronor.

Beträffande de skäl, som anförts till stöd för de gjorda framställningarna, hänvisas till motionerna.

Vid 1923 års riksdag väcktes inom riksdagens båda kamrar två likalydande motioner, (I: nr 167; II: nr 230), i vilka hemställdes, att riksdagen måtte förberedande under tiden 1 juli 1923—30 juni 1924 av — utöver tillfällig löneförbättring — ett extra lönetillägg å 1,000 kronor åt en var av de ordinarie professorerna, överbibliotekarien och räntmästaren vid universiteten i Uppsala

och Lund och karolinska institutet samt åt föreståndaren för statens institut för rasbiologi ävensom ett dylikt tillägg å 900 kronor åt e. o. professorn i medicinsk och fysiologisk kemi vid universitetet i Uppsala för budgetåret 1923—1924 uppföra *dels* under åttonde huvudtiteln ett extra anslag av 148,900 kronor, *dels ock* under elfte huvudtiteln ett extra anslag av 6,000 kronor.

På statsutskottets hemställan beslöt riksdagen (R. skr. nr 231) att för budgetåret 1923—1924 under åttonde huvudtiteln anvisa ett extra anslag av 120,000 kronor för beredande under tiden 1 juli 1923—30 juni 1924 av — utöver tillfällig löneförbättring — ett tillfälligt lönetillägg å högst 600 kronor å en var av de ordinarie professorerna vid universiteten i Uppsala och Lund och karolinska institutet samt föreståndaren för statens institut för rasbiologi och e. o. professorn i medicinsk och fysiologisk kemi vid universitetet i Uppsala ävensom, i den mån Kungl. Maj:t efter prövning funne sådan löneförbättring böra dem tillkomma, åt professorerna vid tekniska högskolan och intendenterna vid naturhistoriska riksmuseet.

Frågan om beredande av motsvarande löneförmån åt de med universitetsprofessorerna i lönehänseende likställda befattningshavarna under nionde huvudtiteln upptogs till behandling av jordbruksutskottet, som i utlåtande nr 55 vid behandling av Kungl. Maj:ts proposition angående tillfällig löneförbättring under budgetåret 1923—1924 för viss personal inom den civila statsförvaltningen, framhöll bland annat följande.

Under nionde huvudtiteln hörde vissa befattningshavare, vilka hittills varit i lönehänseende likställda med professorerna vid tekniska högskolan och intendenterna vid naturhistoriska riksmuseet. Dessa vore avdelningsföreståndarna vid centralanstalten för försöksväsendet på jordbruksområdet, professorerna vid veterinärhögskolan, föreståndaren för statens veterinär-bakteriologiska anstalt, professorerna vid skogshögskolan och avdelningsföreståndarna vid statens skogsförsöksanstalt. Vid sådant förhållande syntes utskottet följdriktigt, att jämväl nu angivna befattningshavare under nionde huvudtiteln bereddes möjlighet att för budgetåret 1923—1924 — i avvaktan på definitiv lönereglering — efter Kungl. Maj:ts prövning erhålla ett tillfälligt lönetillägg å högst 600 kronor. Beträffande de för ändamålet behöfliga medlen hade utskottet — vid det förhållandet att någon motion i ärendet i vad rörde nionde huvudtiteln icke föreläge — icke ansett sig böra ifrågasätta anvisande av särskilt anslag. Då emellertid kostnaderna enligt verkställda beräkningar uppginge till allenast 13,200 kronor, ägde Kungl. Maj:t möjlighet att bestrida desamma från nionde huvudtitelns anslag till extra utgifter.

Vad utskottet sålunda yttrat inflöt emellertid ej i riksdagens skrivelse i ämnet (R. skr. nr 305), enär vid ärendets behandling i riksdagens första kammare talmannen av formella skäl ansåg sig förhindrad att framställa proposition om bifall till utskotts utlåtandet i förevarande del.

Utskottet.

Kungl. Maj:ts förevarande framställning innebär beredande under budgetåret 1924—1925 av ett provisoriskt tillägg till, förutom i jordbruksutskottets ovanberörda utlåtande angivna befattningshavare, vissa andra i propositionen upptagna tjänstemän, vilka innefattas i det av högskolornas lönerogleringskommitté på sin tid framlagda förslag. Sistnämnda förslag har ock därvid tjänat till utgångspunkt. I avseende å utmätande av storleken av de provisoriska tilläggen har så beräknats, att sagda kommittéförlag icke därigenom skulle bliva föregripet.

Vid beräkning av det provisoriska lönetillägget har hänsyn jämväl tagits till grunderna för dyrtidstilläggens utgående, i vilket avseende departementschefen utgått från de grunder, som Kungl. Maj:t i proposition nr 5 föreslagit innevarande riksdag. Då dessa grunder emellertid icke blivit av riksdagen antagna, utan riksdagen för budgetåret 1924—1925 beslutat samma grunder för dyrtidstilläggens utgående som för innevarande budgetår, tarvas en undersökning från denna utgångspunkt av beloppen av de provisoriska lönetillägg, varom i nu förevarande proposition är fråga. Vid en dylik undersökning har det befunnits, att en mindre jämkning av vissa belopp är erforderlig. För avdelningsföreståndare vid centralanstalten för försöksväsendet på jordbruksområdet, professorerna vid veterinärhögskolan, föreståndaren vid statens veterinärbakteriologiska anstalt, professorerna vid skogshögskolan och avdelningsföreståndarna vid statens skogsforsöksanstalt bör tillägget sålunda utgå med 900 kronor samt efter 10 tjänsteår med 1,740 kronor, i stället för av Kungl. Maj:t föreslagna 1,800 kronor. Beträffande förslaget i fråga om dessa befattningshavare har utskottet i övrigt icke funnit anledning till erinran.

Rörande förslaget att tillerkänna lantbruksakademiens sekreterare, vilken tillika är ledamot och sekreterare i centralanstaltens styrelse samt ordförande i dess nämnd, motsvarande förmån må först erinras, att denne befattningshavare för närvarande åtnjuter — förutom lön, tjänstgöringspenningar och ålderstillägg med samma belopp som avdelningsföreståndare vid centralanstalten — i likhet med övriga tredje gradens tjänstemän i Stockholm ett ortstillägg å 600 kronor, till vilket motsvarighet saknas i den för avdelningsföreståndarna gällande lönetypen. Statskontoret har ock i ärendet framhållit, att avlöningen till lantbruksakademiens sekreterare hittills ansetts böra vara något högre än den avlöning, som tillerkänns avdelningsföreståndarna. Då jämväl utskottet håller före, att den nuvarande skillnaden i avlöningshänseende mellan lantbruksakademiens sekreterare och avdelningsföreståndarna ej bör rubbas genom ifrågavarande provisoriska löneförbättring, torde det ovan förordade provisoriska tillägget för de senare böra tillkomma även den förre. Härvid torde ock böra bemärkas, att lantbruksakademien för närvarande bidrager till sekreterarens avlöning med 2,500 kronor.

Kungl. Maj:ts förslag omfattar även professorerna vid lantbruks- och mejeriinstitutet vid Alnarp samt professorerna vid lantbruksinstitutet vid

Ultuna. Beträffande denna grupp av befattningshavare, vilken icke inbegreps bland dem, som enligt utskottets merberörda utlåtande till 1923 års riksdag borde bliva delaktiga i det då ifrågasatta provisoriska lönetillägget, har utskottet icke kunnat undgå hysa vissa betänkligheter. Utan att vilja på något sätt underskatta betydelsen av den av dem utövade verksamheten, varpå den högre lantbruksundervisningen vilar, har utskottet dock icke funnit deras ställning vara sådan att den med nödvändighet betingar likställighet i nu förevarande avseende med professorerna vid universiteten och vid de med universiteten jämförbara institutionerna. Det må härvid ock erinras, att under det till de ovanberörda med professorerna vid universiteten jämförbara befattningshavarna avlöningen enligt stat nu utgör 7,500 kronor, motsvarande belopp för professorerna vid lantbruksinstitutet uppgår till 6,400 kronor. Högskolornas löne-regleringskommitté har ock föreslagit, att sistnämnda professorer placeras i lönegraden B 18, under det universitetsprofessorerna och berörda med dem jämförliga befattningshavare av kommittén placerats i lönegraden B 20. Ett beslut i den riktning Kungl. Maj:t föreslagit synes utskottet vidare kunna medföra vittgående konsekvenser ej endast i ekonomiskt utan även i andra avseenden. Utskottet har därför ansett sig böra avstyrka, att senast omförmälda tjänst innehavare komma i åtnjutande av provisoriskt lönetillägg för budgetåret 1924—1925, och har utskottet vid sådant förhållande ej heller kunnat tillstyrka herr Hammarskjölds ovanberörda motion.

I propositionen har jämväl upptagits överassistenter och laboratorer vid centralanstalten för jordbruksförsök samt läraren i hovbeslag m. m. vid veterinärhögskolan. Med hänsyn till den ståndpunkt utskottet här ovan intagit beträffande professorerna vid lantbruksinstitutet, vilka innehava en högre löneställning i jämförelse med nyssnämnda befattningshavare, kan utskottet icke tillstyrka Kungl. Maj:ts proposition i nu ifrågavarande del. Härav följer att utskottet ej heller kan förorda vare sig det i herr Kinmansons motion eller det i de av herrar Heyman och Jönsson i Revinge väckta motionerna framförda förslagen.

Utskottet vill emellertid giva uttryck åt sin bestämda förväntan att från Kungl. Maj:ts sida förslag till definitiv löne reglering för ifrågakomna, och med dem jämförliga befattningshavare varder i samband med förslag till sådan löne reglering för lärare vid universiteten m. fl. förelagt 1925 års riksdag.

Med hänsyn till de av utskottet föreslagna förändringarna i lönebeloppen för avdelningsföreståndarna vid centralanstalten m. fl., samt på grund av vad utskottet jämväl i övrigt föreslagit torde det äskade anslagsbeloppet kunna minskas med i runt tal 12,000 kronor till 30,000 kronor.

Utskottet, som i övrigt icke funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förslag, hemställer,

I) att riksdagen må

a) med anledning av Kungl. Maj:ts förevarande

framställning medgiva, att för tiden 1 juli 1924—30 juni 1925 må till avdelningsföreståndare vid centralanstalten för försöksväsendet på jordbruksområdet, professor vid skogshögskolan, avdelningsföreståndare vid statens skogsförsöksanstalt, professor vid veterinärhögskolan, föreståndaren för statens veterinärbakteriologiska anstalt ävensom till lantbruksakademiens sekreterare utöver tillfällig löneförbättring, utgå ett provisoriskt lönetillägg för år räknat, med 900 kronor, därest vederbörande äger intill tio sådana tjänstår, som berättiga till åtnjutande av ålderstillägg, samt med 1,740 kronor, därest vederbörande äger tio eller flera dylika tjänstår,

skolande av ifrågavarande provisoriska lönetillägg två tredjedelar anses motsvara lön och en tredjedel tjänstgöringspenningar och i tillämpliga delar gälla de bestämmelser, som må komma att utfärdas i fråga om tillfällig löneförbättring för budgetåret 1924—1925 åt viss personal inom den civila statsförvaltningen:

b) avslå Kungl. Maj:ts framställning och motionen I: 271 i fråga om provisoriskt lönetillägg till professorerna vid lantbruks- och mejeriinstitutet vid Alnarp samt lantbruksinstitutet vid Ultuna,

c) avslå Kungl. Maj:ts framställning ifråga om provisoriskt lönetillägg till överassistent och laborator vid centralanstalten för försöksväsendet på jordbruksområdet samt läraren i hovbeslag m. m. vid veterinärhögskolan,

d) avlä motionerna I: 268 samt II: 422 och 439,

II) för det under mom. a) angivna ändamål för budgetåret 1924—1925 under nionde huvudtiteln anvisa ett *extra förslagsanslag* av 30,000 kronor.

Stockholm den 2 juni 1924.

På jordbruksutskottets vägnar:

C. J. JOHANSSON.

Närvarande: se utlåtande nr 77.